

Mr. Fuad Imširović
Mr. Ramiz Nurikić

Behram-begova medresa u Tuzli

PREFERENCIJE UPISA NA VISOKOŠKOLSKE USTANOVE UČENIKA BEHRAM-BEGOVE MEDRESE U PERIODU 2012-2019. GODINE

DOI: 10.58584/2490-3752.2021.7.6.23

SAŽETAK

Profesionalna orijentacija je vrlo važan preduvjet buduće uspješne karijere. Alumnisti Medrese nastavljaju svoje školovanje na visokoškolskim ustanovama kako u našoj zemlji tako i u inostranstvu. Postotak od 85% alumnista koji su upisali neku visokoškolsku ustanovu je izuzetan i od velikog je značaja za rad i nastavak razvoja Medrese, kao i činjenica da su to različite naučne oblasti u okviru studijskih programa. Pored podatka o visokom procentu nastavka visokoškolskog obrazovanja, važni podaci su i različitost fakulteta koje upisuju učenici Medrese. Iako i dalje prednjače teološki fakulteti, primijetan je značajan procenat onih koji upisuju i tehničko-tehnološko područje, a on iznosi preko 17% od ukupnog broja učenika koji su upisali fakultete. Ovakvi rezultati u preglednom radu omogućavaju dalje planiranje rada s učenicima, kako u smislu profesionalnog informisanja i usmjeravanja, tako i u smislu povezivanja ovih rezultata s periodičnim izmjenama nastavnih planova i programa, te prilagođavanja izbora predmeta izborne nastave koje učenici medresa i gimnazija biraju na kraju II razreda.

Ključne riječi: *učenici, alumnisti, profesionalna orijentacija, studij*

UVOD

Profesionalna orijentacija je naučno-stručni postupak pomoću kojeg se pojedinci usmjeravaju u ona područja rada koja najbolje odgovaraju njihovim psihofizičkim sposobnostima, osobinama ličnosti i društvenim potrebama i u kojima imaju najviše izgleda da uspiju. Ovo je veoma značajan i društveno odgovoran zadatak jer od pravilne profesionalne usmjerenosti zavisi da li će pravi čovjek doći na pravo mjesto, zatim njegovo lično zadovoljstvo na radu, a time i zadovoljavajući efekti rada na određenom mjestu. Također, profesionalna orijentacija je vrlo važan preduvjet buduće uspješne karijere. Uspješna karijera je usko povezana sa dobro odabranim zanimanjem. Tema ovog rada jeste analizirati učeničke preferencije u odabiru budućeg školovanja, odnosno fakulteta. Glavno pitanje u vezi s tim jeste ponuditi pregled upisa visokoškolskih institucija svršenika, alumnista Behram-begove medrese u prethodnih 7 školskih godina, odnosno 2012/13 - 2018/19. školske godine. Ova tema je važna za analizu. Svaka ozbiljna srednjoškolska ustanova bi trebalo da brine o tome koji broj njenih svršenika upisuje fakultete i kakva je disperzija tih fakulteta. Na takav način možemo analizirati efikasnosti profesionalnog informisanja i usmjerenja, stepen povezanosti NPP-a srednjih škola i nastavka fakultetskog obrazovanja, njihovo međusobno prilagođavanje ili mijenjanje.

U ovom radu bit će predstavljeni, grafički i tabelarno, podaci o 7 generacija alumnista Behram-begove medrese u kontekstu visokoškolskih institucija koje su upisali. Pored klasificiranja fakulteta koje su upisivali, predstaviti ćemo i odnos studiranja u Bosni i Hercegovini i inostranstvu. Ovo je prvi put da je urađena ovako detaljna analiza upisanih fakulteta, a autori su se klasifikacijom fakulteta vodili poznatom međunarodnom Frascati klasifikacijom naučnih i tehnologijskih područja (FOS). U radu će biti prezentirani svi dosadašnji prikupljeni podaci o učenicima od 7 prethodnih školskih godina i njihovim upisanim fakultetima. Naravno, prilikom izrade ovakvog zadatka imali smo i izvjesne poteškoće, u smislu da nismo mogli prikupiti podatke za svakog učenika pojedinačno. Ali procenat prikupljenih podataka je dovoljan kako bi se mogli izvesti valjani zaključci.

1. PODRUČJA NAUKE I TEHNOLOGIJE (FOS-KLASIFIKACIJA PO FRASCATIJEVOM PRIRUČNIKU)

Za metodu klasifikacije može se kazati da je jedan općeprihvaćen pristup. Sve što se u toku civilizacijskog napretka razvilo i razgranalo potrebno je u na neki način razvrstati i klasificirati. Samo tako može se unijeti red i preglednost u masu podataka i informacija. Svrstavanjem i klasificiranjem samo prema jednoj osnovi ne bismo postigli željeni rezultat. Zbog toga se predmeti, pojmovi, oblasti klasificiraju prema sličnosti i međusobnim vezama. Prema Žugaju (1989) postoji nekoliko klasifikacija nauke: po principu koordinacije (pojedinačne i univerzalne, realne i formalne, prirodne i kulturne), opća klasifikacija nauke (prirodne, društvene i filozofija), klasifikacija nauke po naučnim oblastima i područjima, UNESCO-klasifikacija te klasifikacija naučnih i tehnoloških oblasti i disciplina prema Frascati normativu. Za potrebe ovog rada, bliže ćemo pojasniti posljednju klasifikaciju.

Riječ je o međunarodnom standardu u klasifikaciji, koju je OECD (Organization for Economic Co-operation and Development) usvojio 1963. godine i po kojem se nauka dijeli u šest oblasti: prirodne, tehničko-tehnološke, medicinske, poljoprivredne, društvene i humanističke nauke. Do sada je 6 puta revidiran, a posljednji put 2015. godine. Svaka od pomenutih 6 oblasti dalje se dijeli na grane (npr. matematika, fizika, hemija, biologija spadaju u prirodne nauke; psihologija, sociologija, pravo, ekonomija u društvene; filozofija, jezici, historija u humanističke nauke). Svaka naučna grana dalje se dijeli na naučna polja, pa se tako fizika naprimjer dijeli na atomsku, nuklearnu, fiziku fluida i plazme, optiku, akustiku, astronomiju (Lepeš, 2020).

Na osnovu pomenute klasifikacije, Ministarstvo civilnih poslova Bosne i Hercegovine je izradilo Uputstvo o metodološkom okviru i principima za izradu pravilnika o klasifikaciji naučnih oblasti, polja i grana. Na osnovu takvog uputstva, ministarstva u Bosni i Hercegovini mogu donostiti svoje pravilnike o klasifikaciji naučnih oblasti, polja i grana. Na takav način se uspostavlja minimum nivoa uporedivosti podataka o istraživanjima i razvoju (oblastima nauke i tehnologije) na međunarodnom nivou. Revidirana klasifikacija oblasti nauke i tehnologije u priručniku Frascati je data u nastavku ovog rada.

1.1 Nomenklatura polja i užih oblasti unutar naučnih oblasti

1.1.1. Prirodne nauke

1.1	Matematika	1.1.1 Algebra 1.1.2 Geometrija i topologija 1.1.3 Analiza 1.1.4 Teorija brojeva 1.1.5 Primijenjena matematika 1.1.6 Statistika i vjerovatnoća
1.2	Računarske i informacione nauke	1.2.1 Računarske nauke 1.2.2 Informacione nauke 1.2.3 Bioinformatika
1.3	Fizičke nauke	1.3.1 Atomska, molekularna i hemijska fizika 1.3.2 Fizika kondenzovane materije, uključujući fiziku čvrstog tijela, superprovodnost 1.3.3 Fizika čestica i polja 1.3.4 Nuklearna fizika 1.3.5 Fizika fluida i plazme, uključujući fiziku površina 1.3.6 Optika, uključujući lasersku optiku i kvantnu optiku 1.3.7 Akustika 1.3.8 Astronomija, uključujući astrofiziku i nauku o svemiru
1.4	Hemijske nauke	1.4.1 Organska hemija 1.4.2 Neorganska i nuklearna hemija 1.4.3 Fizička hemija, nauka o polimerima, elektrohemija (suve ćelije, baterije, gorive ćelije, korozija metala, elektroliza) 1.4.3 Koloidna hemija 1.4.4 Analitička hemija

1.5 Nauka o Zemlji i povezane nauke o životnoj sredini	1.5.1 Nauke o Zemlji - geonauke, multidisciplinarno 1.5.2 Mineralogija 1.5.3 Paleontologija 1.5.4 Geochemija i geofizika 1.5.5 Fizička geografija 1.5.6 Geologija 1.5.7 Vulkanologija 1.5.8 Nauke o životnoj sredini 1.5.9 Meteorologija i nauke o atmosferi 1.5.10 Klimatska istraživanja 1.5.11 Okeanografija, hidrologija, vodni resursi
1.6. Biološke nauke	1.6.1 Biologija ćelije, Mikrobiologija 1.6.2 Virologija 1.6.3 Biochemija i molekularna biologija 1.6.4 Mikologija 1.6.5 Biofizika 1.6.6 Genetika i nasljeđivanje, Reproductivna biologija, Biologija razvića 1.6.7 Fiziologija biljaka, botanika 1.6.8 Zoologija, ornitologija, entomologija, biologija o nauci ponašanja 1.6.9 Biologija mora, slatkih voda, limnologija 1.6.10 Ekologija, zaštita biodiverziteta 1.6.11 Biologija (teorijska, matematička, termička, kriobiologija, biološki ritam) 1.6.12 Evolucionarna biologija 1.6.13 Druge biološke discipline
1.7 Ostale prirodne nauke	

1.1.2. Tehničke nauke

Polje	Grana
2.1 Građevinarstvo i arhitektura	2.1.1 Geotehnika
	2.1.2 Noseće konstrukcije
	2.1.3 Hidrotehnika
	2.1.4 Arhitektura i urbanizam
	2.1.5 Izgradnja i komunalno inženjerstvo
	2.2.1 Elektrotehnika i elektronika
	2.2.2 Robotika i automatika
2.2 Elektrotehnika, elektronika i informaciono inženjerstvo	2.2.3 Komunikacijski sistemi
	2.2.4 Telekomunikacije
	2.2.5 Računarski hardver i sistemi
	2.2.6 Softversko inženjerstvo
2.3 Mašinstvo	2.3.1 Opće mašinstvo
	2.3.2 Primijenjena mehanika
	2.3.3 Termodinamika
	2.3.4 Aeronautika
	2.3.5 Mašinske konstrukcije
	2.3.6 Proizvodne tehnologije
	2.3.7 Procesno-energetsko mašinstvo
2.4 Hemijsko inženjerstvo	2.3.5 Motori i motorna vozila
	2.3.6 Brodogradnja
2.4 Hemijsko inženjerstvo	2.4.1 Hemijske tehnologije
	2.4.2 Procesno inženjerstvo
	2.4.3 Proizvodno-hemijsko inženjerstvo
2.5 Inženjerstvo materijala	2.5.1 Metalni materijali
	2.5.2 Nemetalni materijali
	2.5.3 Kompozitni materijali
	2.5.4 Papir i drvo
	2.5.5 Tekstili

2.6	Medicinsko inženjerstvo	2.6.1 Medicinsko inženjerstvo 2.6.2 Medicinska laboratorijska tehnologija
2.7	Inženjerstvo okoliša	2.7.1 Okolišno i geološko inženjerstvo, geotehnika 2.7.2 Naftno inženjerstvo 2.7.3 Energija i goriva 2.7.4 Rudarstvo i obrada minerala 2.7.5 Inženjerstvo mora i okeana
2.8	Biotehnologija okoliša	2.8.1 Biotehnologija okoliša 2.8.2 Bioremedijacija, dijagnostičke biotehnologije (DNK čipovi i uređaji za biosenzoring) u upravljanju okolišem 2.8.3 Etički aspekti biotehnologije okoliša
2.9	Industrijska biotehnologija	2.9.1 Industrijska biotehnologija 2.9.2 Bioprocene tehnologije, biokatalize, fermentacija 2.9.3 Bioproizvodi, biomaterijali, bioplastika, biogoriva, bio-izvedeni novi materijali
2.10	Nano tehnologija	2.10.1 Nano materijali 2.10.2 Nano procesi
2.11	Ostale tehničke nauke	

1.1. 3. Medicinske i zdravstvene nauke

Polje	Grana
3.1 Opća medicina	3.1.1 Anatomija, morfologija, histologija i embriologija 3.1.2 Humana genetika 3.1.3 Imunologija 3.1.4 Neurologija (uključujući psihofiziologiju) 3.1.5 Farmakologija i farmacija 3.1.6 Medicinska hemija 3.1.7 Toksikologija 3.1.8 Fiziologija (uključujući citologiju) 3.1.9 Patologija
3.2 Klinička medicina	3.2.1 Andrologija 3.2.2 Ginekologija i akušerstvo 3.2.3 Pedijatrija 3.2.4 Kardiološki i kardiovaskularni sistemi 3.2.5 Periferne vaskularne bolesti 3.2.6 Hematologija 3.2.7 Respiratorni sistemi 3.2.8 Medicina njege i hitna medicina 3.2.9 Anesteziologija 3.2.10 Ortopedija 3.2.11 Hirurgija 3.2.12 Radiologija, nuklearna medicina i medicinsko slikanje 3.2.13 Transplantacija 3.2.14 Stomatologija, oralna hirurgija i medicina 3.2.15 Dermatologija i venerične bolesti 3.2.16 Alergologija 3.2.17 Reumatologija 3.2.18 Endokrinologija i metabolizam (uključujući dijabetes, hormone) 3.2.19 Gastroenterologija i hepatologija 3.2.20 Urologija i nefrologija 3.2.21 Onkologija 3.2.22 Oftalmologija 3.2.23 Otorinolaringologija 3.2.24 Psihijatrija 3.2.17 Reumatologija 3.2.18 Endokrinologija i metabolizam (uključujući dijabetes, hormone)

3.2 Klinička medicina	3.2.17 Reumatologija 3.2.18 Endokrinologija i metabolizam (uključujući dijabetes, hormone) 3.2.19 Gastroenterologija i hepatologija 3.2.20 Urologija i nefrologija 3.2.21 Onkologija 3.2.22 Oftalmologija 3.2.23 Otorinolaringologija 3.2.24 Psihijatrija 3.2.25 Klinička neurologija 3.2.26 Gerijatrija i gerontologija 3.2.27 Interna medicina 3.2.28 Porodična medicina 3.2.29 Klinička farmakologija 3.2.30 Klinička mikrobiologija 3.2.31 Integrativna i komplementarna medicina 3.2.32 Druge oblasti kliničke medicine
3.3 Zdravstvene nauke	3.3.1 Nauke o zdravstvenoj njezi i usluge (uključujući bolničku administraciju, finansiranje zdravstvene njege) 3.3.2 Zdravstvena politika i usluge 3.3.3 Sestrinstvo 3.3.4 Ishrana, dijetetika 3.3.5 Javno zdravstvo i zdravlje životne sredine 3.3.6 Tropska medicina 3.3.7 Parazitologija 3.3.8 Infektivne bolesti 3.3.9 Epidemiologija 3.3.10 Medicina rada

1.1.4. Poljoprivredne nauke

Polje	Grana
4.1 Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo	4.1.1 Ratarstvo 4.1.2 Šumarstvo 4.1.3 Ribarstvo 4.1.4 Nauka o zemljištu 4.1.5 Hortikultura 4.1.6 Voćarstvo 4.1.7 Agronomija 4.1.8 Oplemenjivanje i zaštita biljaka

4.2	Zootehnika i mljekarstvo	4.2.1 Zootehnika 4.2.2 Mljekarstvo 4.2.3 Stočarstvo 4.2.4 Uzgoj kućnih ljubimaca
4.3	Veterinarstvo	4.3.1 Anatomija i fiziologija životinja 4.3.2 Reprodukcija i sterilitet životinja 4.3.3 Zdravstvena zaštita životinja 4.3.4 Epizootiologija i patologija 4.3.5 Zoohigijena i uzgojne bolesti 4.3.6 Bezbjednost hrane životinjskog porijekla
4.4	Poljoprivredna biotehnologija	4.4.1 Poljoprivredna biotehnologija i biotehnologija hrane 4.4.2 Tehnologije genetičkih modifikacija 4.4.3 Etika poljoprivredne biotehnologije
4.5	Ostale poljoprivredne nauke	

1.1.5. Društvene nauke

Polje	Grana
5.1. Psihologija	5.1.1 Opća psihologija 5.1.2 Biološka fiziološka psihologija 5.1.3 Razvojna psihologija 5.1.4 Socijalna psihologija 5.1.5 Klinička psihologija 5.1.6 Posebne psihologije 5.2.1 Ekonometrija
5.2. Ekonomija i poslovanje	5.2.2 Ekonomska teorija i politika 5.2.3 Marketing 5.2.4 Menadžment i organizacija 5.2.5 Računovodstvo i revizija 5.2.6 Finansije 5.2.7 Primijenjena statistička analiza 5.2.8 Trgovina, turizam i hotelijerstvo

5.3.	Edukacijske nauke	5.3.1 Opća pedagogija 5.3.2 Didaktika 5.3.3 Posebne pedagogije 5.3.4 Specijalne edukacijske discipline 5.3.5 Komparativna pedagogija 5.3.6 Istraživanje u nastavi
5.4.	Sociologija	5.4.1 Opća sociologija 5.4.2 Demografija 5.4.3 Antropologija 5.4.4 Etnologija 5.4.5 Socijalni rad
5.5	Pravne nauke	5.5.1 Državno i međunarodno javno pravo 5.5.2 Građansko pravo 5.5.3 Historija države i prava 5.5.4 Krivično pravo
5.6	Političke nauke	5.6.1 Opće političke nauke 5.6.2 Javne službe i administracija 5.6.3 Teorija organizacije
5.7	Društvena i ekonomska geografija	5.7.1 Društveni aspekti nauke o okolišu 5.7.2 Ekonomska i kulturna geografija 5.7.3 Urbane studije (Planiranje i razvoj) 5.7.4 Planiranje transporta i društveni aspekti transporta
5.8	Mediji i komunikacije	5.8.1 Novinarstvo 5.8.2 Društvene informacione nauke 5.8.3 Bibliotekarstvo 5.8.4 Mediji i socio-kulturološke komunikacije 5.8.5 Odnosi sa javnošću 5.8.6 Arhivistika i dokumentaristika
5.9	Ostale društvene nauke	

1.1.6. Humanističke nauke

Polje	Grana
6.1 Historija i arheologija	6.1.1 Historija 6.1.2 Arheologija
6.2 Jezici i književnost	6.2.1 Opće studije jezika 6.2.2 Specifični jezici 6.2.3 Opće studije književnosti 6.2.4 Teorija književnosti 6.2.5 Specifične književnosti 6.2.6 Lingvistika
6.3 Filozofija, etika i religija	6.3.1 Filozofija 6.3.2 Historija i filozofija nauke i tehnike 6.3.3 Etika 6.3.4 Religijologija
6.4 Umjetnost	6.4.1 Umjetnost 6.4.2 Historija umjetnosti 6.4.3 Dizajn u arhitekturi 6.4.4 Studije umjetnosti izvođenja 6.4.5 Studije o filmu, radiju i televiziji
6.5 Ostale humanističke nauke	

2. Analiza opredjeljenja za studije svršenika Behram-begove medrese

Analizom su obuhvaćeni učenici iz sljedećih završnih školskih godina kako je navedeno u tabeli:

Školska godina	Ukupan broj svršenika	Upisalo fakultet	Nije upisalo fakultet	Nedostaju podaci
2018/19	142	134		8
2017/18	119	98		21
2016/17	114	99	13	2

2015/16	115	102	13	1
2014/15	140	105		35
2013/14	128	112	16	
2012/13	107	78		29
Ukupno	865	728 (84,16%)	42 (4,85%)	96 (11,09%)

Prema dostupnim informacijama, od ukupnog broja diplomanta Medrese navedenih generacija, kojih ima 865, njih 728 se odlučilo nastaviti školovanje na nekoj visokoškolskoj ustanovi u zemlji i inostranstvu. I sa nedostatkom informacija za 96 učenika (11,09%), postotak upisanih svršenika na neku visokoškolsku ustanovu je izuzetno velik i iznosi 84,16%.

Diplomanti su nastavili školovanje na 45 univerziteta, što se može sagledati iz sljedeće tabele:

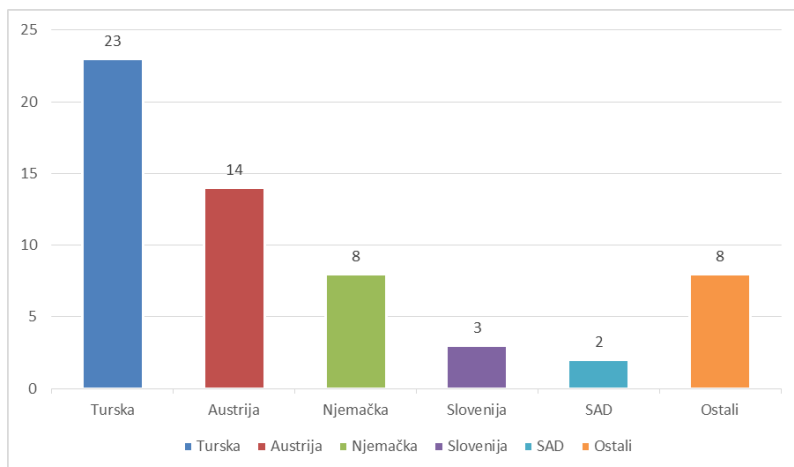
Školska godina	Broj univerziteta	Broj fakulteta	Broj odsjeka/ studijskih programa
2018/19	17	36	62
2017/18	19	36	55
2016/17	15	42	53
2015/16	22	43	58
2014/15	16	35	47
2013/14	12	28	40
2012/13	13	35	52

Najveći broj sudenata se upisao na Univerzitet u Tuzli 301 (ili 41, 34% od broja upisanih svršenika), Univerzitet u Sarajevu 217 (29, 80%), IUS 37 (5, 08%), Univerzitet u Mostaru 29 (3, 98%), a na ostale univerzitete 144 svršenika ili 19, 78%. Broj svršenika

koji su upisali fakultet u inostranstvu iznosu 64, što iznosi 8, 79% svršenika Medrese iz navedenih školskih godina koji su upisali neku visokoškolsku ustanovu i to:

Školska godina	Broj učenika koji su upisali fakultet u inostranstvu	% (od broja svršenika u generaciji)
2018/19	8	5,63
2017/18	8	6,72
2016/17	9	9,09
2015/16	15	14,70
2014/15	9	8,57
2013/14	6	5,35
2012/13	9	11,54

Broj država u kojima su diplomanti Medrese (generacije koje su predmet analize) upisali neku visokoškolsku ustanovu iznosi jedanaest. Podatke imamo za 58 učenika, dok za 6 učenika iz generacije 2013/14. nemamo. Dakle, uz Bosnu i Hercegovinu, tu su još: Turska 23

Grafikon 1: Broj upisanih studenata na fakultete u drugim državama

(39, 65% od broja učenika koji su upisali studij u inostranstvu), Austrija 14 (24, 13%), Njemačka 8 (13, 79%), Slovenija 3 (5, 17%), SAD 2, Kuvajt 2, Hrvatska 2, UAE 2, Malezija 1, Luksemburg 1 (ostali 17, 24%).

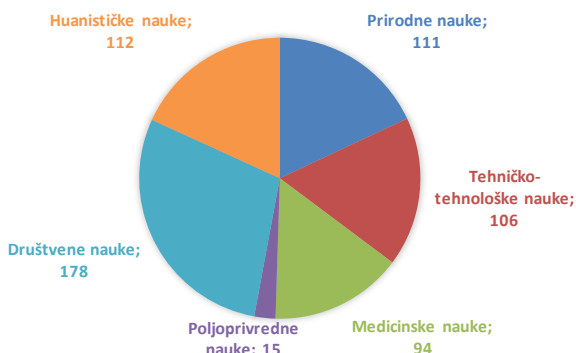
Raznovrsnost odabira studijskih programa je od izuzetne važnosti te se, stoga, na osnovu analize može konstatovati da svršenika Medrese ima na skoro svakom studijskom programu. Već je navedeno da su svršenici na 45 različitih univerziteta, 58 fakulteta (akademija, visokih škola), te preko 70 studijskih programa ili odsjeka.

Pojedini studijski programi na različitim fakultetima se manje-više podudaraju pa se diferencijacijom može doći do 44 različita studijska programa (prema ranije pomenutoj FRASCATI podjeli naučnih oblasti). Prema FRASCATI podjeli naučnih oblasti (prirodne nauke, tehničko-tehnološke nauke, medicinske nauke, poljoprivredne nauke, društvene nauke, humanističke nauke) u narednoj tabeli su prezentirani podaci upisa diplomanata Medrese, a disperzija bi izgledala ovako:

Školska godina	Prirodne nauke	Tehničko-tehnološke nauke	Medicinske nauke	Poljoprivredne nauke	Društvene nauke	Humanističke nauke
2018/19	20	17	24	1	43	29
2017/18	30	10	18	2	30	8
2016/17	17	23	13	3	27	16
2015/16	20	14	12	2	34	20
2014/15	12	23	17	5	20	28
2013/14¹						
2012/13	12	19	10	2	24	11
Ukupno %	111 18,01	106 17,20	94 15,25	15 2,43	178 28,89	112 18,18

1 Nema dostupnih informacija o generaciji 2013/14. na osnovu kojih bi se mogla odrediti oblast kojoj pripada studijski program.

UPISANI FAKULTETI S OBZIROM NA NAUČNO PODRUČJE

Grafikon 2: Disperzija upisanih fakulteta s obzirom na oblast naučnog djelovanja

Podaci u prethodnoj tabeli su za 616 svršenika, o kojima su dostupni jasni podaci. Za 19 svršenika (4 iz generacije 2014/15, 12 iz generacije 2013/14 i 3 iz 2012/13) nema informacije o fakultetu, kao niti za kompletnu generaciju 2013/14. školske godine.

U narednoj tabeli su prikazani najčešće upisani fakulteti u pojedinim generacijama:

Školska godina	1. Najčešći izbor fakulteta	Broj studenata	Postotak	2. Najčešći izbor fakulteta	Broj studenata	Postotak
2018/19	Fakultet islamskih nauka UNSA	27	20,14%	Medicinski fakultet	16	11,94%
2017/18	Medicinski fakultet UNTZ	12	12,24%	Filozofski fakultet UNTZ	10	10,20%
2016/17	Fakultet islamskih nauka UNSA	13	13,13%	Filozofski fakultet UNTZ	11	11,11%

2015/16	Fakultet islamskih nauka UNSA	19	18,62%	Filozofski fakultet UNTZ	10	9,80%
2014/15	Fakultet islamskih nauka UNSA	25	23,81%	Tehnološki fakultet UNTZ	11	10,47%
2013/14	Fakultet islamskih nauka UNSA	19	16,96%	Tehnološki fakultet UNTZ	17	15,17%
2012/13	Filozofski fakultet UNTZ	9	11,53%	Fakultet islamskih nauka	8	10,25%

Analizirajući prethodne podatke, FIN je i dalje pojedinačni fakultet koji učenici Behram-begove medrese najčešće upisuju. Ovaj fakultet je upisalo 111 učenika ili 15, 28% od ukupne populacije učenika koji su upisali fakultet. Sljedeći najčešće upisani fakultet je Filozofski fakultet Univerziteta u Tuzli, koji je, na raznim odsjecima koji postoje na ovom fakultetu, upisalo 40 učenika, ili 5, 49%. Nimalo beznačajan nije podatak da su sljedeća dva fakulteta koje učenici Behram-begove medrese upisuju Tehnološki fakultet Univerziteta u Tuzli i Medicinski fakultet Univerziteta u Tuzli, koje je upisalo po 28 učenika, odnosno 3, 84% ukupnog broja učenika koji su upisali fakultete.

ZAKLJUČCI

Na osnovu navedenih pokazatelja može se izvesti nekoliko zaključaka:

1. Prikupljeni i obrađeni podaci pokazuju da izuzetno veliki procenat učenika Behram-begove medrese upisuje neku visokoškolsku ustanovu. Taj procenat iznosi visokih 84, 06% i vrlo je blizu evropskom prosjeku koji iznosi 89, 45% (prema podacima Eurostat Statistics Explained za 2015. godinu). Ovo je značajan pokazatelj razvoja Medrese i intencije cjelovitog i permanentnog obrazovanja njenih učenika. Važno je da se ciljevi Medrese na zaustave na ovim pokazateljima, već je potrebno postaviti cilj da najmanje 90% učenika jedne generacije upiše fakultet, a iz godine u godinu ovaj procenat dodatno povećavati. Ka ostvarenju ovog cilja potrebno je usmjeriti sve ljudske i materijalne resurse.

2. Disperzija upisanih univerziteta i fakulteta je zaista široka, što je dobar pokazatelj multidisciplinarnosti učenika, širokog nastavnog plana i programa, ali i intencije školskog programa profesionalne orijentacije, koji pruža učenicima dodatne informacije o velikom broju različitih fakulteta. Disperzivnost je pokazana, prema slobodnoj analizi, kroz upis na 44 različita studijska programa.
3. U vezi s prethodnim, potrebno je kazati da se najveći broj pojedinačnih učenika i dalje odlučuje za Fakultet islamskih nauka u Sarajevu. Takvih je ukupno nešto malo više od 15% učenika, ili 111 od ukupnog broja upisanih na fakultet u prethodnih 7 školskih godina. Dalje u nizu pojedinačnih fakulteta koje učenici Medrese upisuju su Filozofski, Tehnološki i Medicinski fakultet Univerziteta u Tuzli.
4. S druge strane, raduje podatak da se sve veći broj učenika odlučuje za tehničku grupu fakulteta (tehnološki, mašinski, elektrotehnički, građevinski) i da je ovu grupu fakulteta upisao ukupno najveći broj učenika, tačnije 96 učenika ili 13,17% učenika.
5. Fakultet koji učenici Medrese rijetko upisuju je Prirodno-matematički, bez obzira da li je riječ o tuzlanskom ili nekom drugom univerzitetu.

Literatura

Lepoš, S. (2020). *Klasifikacija nauke kao prepreka kvalitetnom obrazovanju*. Preuzeto Novembar 2020, from Školegijum: <https://skolegijum.ba/tekst/print/2112>

Ministarstvo civilnih poslova Bosne i Hercegovine. (2012). *Uputstvo o metodološkom okviru i principima za izradu pravilnika o klasifikaciji naučnih oblasti, polja i grana*. Preuzeto novembar 2020, from Službeni glasnik Bosne i Hercegovine: <https://cutt.ly/xhFWtvH>

Rakić, V., & Vukušić, S. (2010). Odgoj i obrazovanje za vrijednosti. *Društvena istraživanja*, 771-795.

Žugaj, M. (1989.). *Jedno predavanje o klasifikaciji znanosti*. Preuzeto Novembar 2020., from Fakultet organizacije i informatike Varaždin - Zbornik radova: https://hrcak.srce.hr/index.php?show=clanak&id_clanak_jezik=119251